

УДК 930.2:003.074 (497.11) ”12”
271.222 (497.11)-735 : 347.23 (497.115) ”12”
091=163.41 (497.11) ”12”

Божидар ЗАРКОВИЋ

ПРИЛОГ КРАЉА ДРАГУТИНА МОНАСТИРУ ХИЛАНДАРУ*

Апстракт: Повеље и дарови манастиру Хиландару из XIII века, због несигурне традиције, представљају једно од тежих питања српске дипломатике. Једна од таквих је и повеља коју су издавачи приписивали краљу Драгутину, а за коју је крајем XX века утврђено да је издата од стране краља Милутина. Повеља садржи дарове – прилоге манастиру Хиландару, које већином можемо лоцирати и повезати с правим дародавцем, а то је краљ Драгутин и област Призрена. Постоје, међутим, и спорни прилози, које аутор настоји да повеже с краљем Милутином и да их лоцира у област Хвосна.

Кључне речи: Хиландар, краљ Драгутин, краљ Милутин, Призренска област, Хвосно.

Манастир Хиландар је од самог оснивања имао посебан статус, и не само у српском народу. Изгледа да је статус царског манастира имао и пре обнове од стране Симеона и Саве.¹ Такав статус задржао је и по изградњи коју су предузели његови нови ктитори.²

* Рад је написан у оквиру пројекта *Духовне појаве и стваралаштво српског народа на Косову и Метохији од XV до XX века* (бр. 148020), који је одобрило и финансира Министарство науке Републике Србије.

¹ Мирјана Живојиновић, *Историја Хиландара I. Од оснивања манастира 1198. до 1335. године*, Београд, 1998, 59.

² Доментијан, *Живот светог Симеона и светог Саве*, изд. Ђ. Даничић, Београд, 1865, 167; превод, Доментијан, *Живот светог Саве и светог Симеона*, прев. Л. Мирковић, Београд, 1938, 69; Теодосије Хиландарац, *Живот светог Саве*, изд. Ђ. Даничић, Београд, 1860 (фототипско Београд 1973), 51–52, превод Теодосије, *Житије светог Саве*, прев. Л. Мирковић, превод редиговао Д. Богдановић, Београд, 1984, 53.

За то су заслужне повеље и привилегије добијене са највишег места у Византији и у Србији. Пре него што су Сава и Симеон издали своју оснивачку повељу, затражили су и добили одобрење од цара Алексија III. Он је о томе издао, највероватније почетком 1198. године, златопечатни сигилиј којим манастиру Ватопеду уступа запустели манастир Хиландар и светилишта у Милејама.³ На нову молбу Саве и Симеона, Алексије је јуна 1198. издао златопечатно слово, којим Хиландар уступа Сави и Симеону и њиховом роду (Србима).⁴ Сава је још једном, с пролећа 1199. године, ишао у Цариград и том приликом је од Алексија добио још један златопечатни сигилиј, којим је Хиландару уступљен запустели манастир Зиг.⁵ Овај манастир, по статусу такође царски, налазио се на границама Свете Горе и имао је велики посед. Уступањем Зига са целокупним његовим поседом Алексије III је стекао ктиторска права.

Још док су очекивали добијање златопечатног слова, и не сумњајући да ће оно доћи, Симеон и Сава су послали монаха Методија у Србију. Он је носио молбу великом жупану Стефану (Немањићу) у којој га отац и брат моле да помогне колико може у изградњи манастира, јер ће он остати у наслеђе њему и његовом потомству. Стефан није „доцнио“ већ је пожурio и послао богате поклоне и пуно злата да се манастир што брже и што боље сагради.⁶

Саграђеном манастиру требало је обезбедити услове за живот, па му је Симеон даривао посед у околини Призрена, познат као Хотачка метохија.⁷ О даривању сачинио је, уз Савину помоћ, оснивачку повељу која представља зачетак хиландарског поседа у Србији.⁸ Очевим стопама је кренуо и Стефан, који је убрзо у околини Пећи Хиландару подарио посед познат као Крушевска метохија, и о томе издао даровни акт.⁹ Теодосије бележи: „Съ же

³ Aces de l'Athos V, *Actes de Chilandar, première partie. Actes grecs*, publiés par L. Petit, Византийский временник XVII, С. Петербург 1911 (приложение), no. 4, l. 24–25 (даље: *Chilandar I*).

⁴ *Chilandar I*, no. 4.

⁵ *Chilandar I*, no. 5, l. 24–26.

⁶ Владимир Ћоровић, *Житије Симеона Немање од Стефана Првовенчаног*, Светосавски зборник, књ. II, Београд 1939, 42–45.

⁷ Божидар Зарковић, *Хотачка метохија. Први хиландарски посед у Србији*, Лепосавић / Косовска Митровица 2002, 42–44.

⁸ Ђ. Трифуновић, В. Бјелогрић, И. Брајовић, *Хиландарска оснивачка повеља Светога Симеона и Светога Саве*, Осам векова Студенице, Београд 1986, 49–60.

⁹ Александар Соловјев, *Хиландарска повеља великог жупана Стефана (Првовенчаног) из године 1200–1202*, Прилози за књижевност, језик, историју и фолклор 5 (1925), 1–31 (сепарат).

христољубџи о сем и зело възрадова се, от своего владичьства села многаја и добрејшаја подает, јаже и да ниња не подвижима събљудајут се въ област монастыра Хиландара зовомаго.¹⁰ Ово ктиторско наслеђе забележила су и истакла и житија Светога Симеона и Светога Саве.¹¹ Та два поседа у Србији, уз посед приложеног манастира Зига, представљали су језгро будућег великог хиландарског властелинства.

Симеонов и Стефанов поступак утрли су пут даљем животу манастира Хиландара и однос будућих српских владара према њему. Поступком преношења ктиторства на сина Стефана и његово потомство Симеон успоставља Хиландар као своју, али и уопште немањићку, задужбину што је видљиво у писму упућеном Стефану: *„Не обљани се, нь потъшти се в'сеју крепостију својеју въздвигнути и, јако да съзидет' се храмъ пресветије въ памет моју, въ стране сеј, и паки по мне тебе и чедомъ твојим и вънучедом въ родъ вашъ и родъ до века*.”¹² Стефанови наследници на српском престолу наставили су правцем који је Симеон зацртао. Осим краља Радослава (немамо сачуваних података о његовом прилогу Хиландару, што не значи да га није било), сви остали Немањићи који су владали Србијом приложили су дар Симеоновој задужбини. Тим путем настављају и владари из породица Лазаревића и Бранковића, у жељи да се прилозима Хиландару повежу са „светородном лозом“ Немањића. Сачувана су документа и о прилозима појединих великаша, који су тим чином желели да се приближе владарима Србије.

Повеље које је Хиландар добијао, биле оне даровне или потврдне, чуване су у манастиру, па су највећим делом и сачуване. Нажалост, има и оних које су нестале.¹³ Период XIII века је, због несигурности и честих ратова, нарочито био изложен тој опасности. Било је то време сукоба и у Србији, тако и у Византији. Због тога су акта, али и поседи манастира, били изложени опасности и

¹⁰ Теодосије, *Житије Светога Саве*, 54, о повељи вид. Фрањо Баришић, *Хронолошки проблеми око година Немањине смрти*, Хиландарски зборник 2 (1971), 45–46.

¹¹ Стефан Првовенчани, *Житије Светога Симеона*, 43; Доментијан, *Житије Светога Саве*, 168; Теодосије, *Житије Светога Саве*, 51, 54.

¹² Стефан Првовенчани, *Житије*, 43, р. 15–19, слично и код Доментијана, *Житије Светога Симеона*, 61–65.

¹³ Осим изгубљених још током средњег века, има и повеља које су нестале у XIX и током XX века. Пример је Хиландарска оснивачка повеља из 1198. године, која је у манастиру чувана све до 1896. године када је поклоњена краљу Александру Обреновићу. Он ју је предао Народној библиотеци, одакле јој се губи траг током Првог светског рата. О томе више Ђ. Трифуновић, В. Бјелогрић, И. Брајовић, *Хиландарска оснивачка повеља*, 49–52.

губитку, а нарочито манастир Хиландар, јер су његове везе са поседима у удаљеној Србији доста ослабиле током латинске владавине Византијом. Хиландарски поседи у Србији налазили су се, већином, готово на самој граници према Византији, па су више били изложени опасностима током немира.¹⁴ О тој великој опасности сведочи судбина студеничког поседа који се налазио у околини Призрена, а који је рано нестао, али су о његовом постојању остали топономастички трагови.¹⁵ Хиландар је у односу на Студеницу био у повољнијем положају због ктиторског положаја цара Алексија III.

Доласком на престо крајем XIII века краљ Милутин је померио границе државе далеко на југ. Хиландарски поседи су се тада нашли у централном делу државе; престала је опасност која им је претила. Међутим, поједини поседи били су узурпирани, подаци о њима изгубљени, међе померене. Зато је краљ Милутин приступио обнови, како поседа, тако и даровних аката. Ово потврђују и речи краља Милутина: „**ѡБРѢТЬ КРАЛЕВСТВО МИ КДНО ПОТРЕНО, А ДРОУГО ИЗГОУВЛЕНО И ИЗИСТИВЪ ДАНАИ ПРАРОДИТЕЛИ И РОДИТЕЛИ КРАЛЕВСТВА МИ, ОУПИСАХЪ ОУ ХРИСОВОУЉ СИ...**“.¹⁶ Ово је било познато током средњег века па су они који су правили фалсификате често посезали за именом „светог краља“. Због тога су повеље из доба краља Милутина најтеже поглавље у нашој дипломатици.¹⁷

Краљ Милутин је дарове својих претходника потврдио, њима придодао своје и о томе издао повеље. Због тога су поседи у његовим повељама збуњивали истраживаче у погледу дародаваца. Таква је и повеља која је предмет нашег рада.¹⁸ Интересантна из

¹⁴ Божидар Зарковић, *О јужним границама Србије у време владавине Стефана Немање*, Баштина, св. 23, Приштина – Лепосавић 2007, 209–223.

¹⁵ Сима Ћирковић, *Студеничка повеља и студеничко властелинство*, Зборник Филозофског факултета у Београду, бр. 12–1 (1974) 311–319.

¹⁶ Actes d’Athos V, *Actes de Chilandar, deuxième partie. Actes slaves, publiques* par В. Korablev, Византијски временник XIX, С. Петербург 1915. (прилојение), (даље *Chilandar II*), по. 32, 474, I. 28–31; *Споменици за средновековната и поновата историја на македонскиот народ*, књ. I, Скопје 1975, (даље *Споменици Македоније I*) 306, I. 24–25.

¹⁷ Сима Ћирковић, *Биографија краља Милутина у Улијарској повељи*, зборник Архиепископ Данило II и његово доба, Београд 1991, 56.

¹⁸ Повеља је штампана у: Љубомир Стојановић, *Светогорска акта, биографије и похвале, летописи и родослови. Типици. Служба Светог Саве. Поменици, апокрифи и др. записи*, Споменик Српске краљевске академије III, Београд 1890, 11–12; Стојан Новаковић, *Законски споменици српских држава средњег века*, Београд 1912, 387–389; *Chilandar II*, по. 6, 389–391; Т. Živković – S. Vojanin – V. Petrović, *Selected Charters of Serbian Rulers (XII–XV century) Relating to the Territory of Kosovo and Metohia*, Part One, Athens 2000, 48–53; регест и опис повеље у *Споменици Македоније I*, 274–275.

више разлога. Први је питање њеног аутора. Од издавача једино је Корабљов са извесном резервом повељу приписао Драгутину. Остали издавачи нису сумњали у Драгутиново ауторство.¹⁹ Не тако давно појавила се студија Мирјане Живојиновић у којој је, на основу анализе података из повеље, установљено да је прави аутор краљ Милутин, и да је највероватније настала 1299. године.²⁰ Сумњом у Драгутиново ауторство, не доводи се у питање његово даривање.²¹

Повеља је интересантна и зато што се у њој, први пут у српским актима, појављује титула севаст. Та титула са нејасном функцијом наслеђена је из Византије и иде у прилог тврдњама Мирјане Живојиновић о ауторству и времену настанка повеље. Титула севаста, чија се функција у Византији везивала за сферу катастарско-финансијских послова, у Србији је доживела извесну трансформацију.²² Ипак, њену појаву можемо везати за повећану потребу Милутиновог доба за довођењем у ред бројних поседа и уопште правно-имовинских питања.

Оно што повељу чини занимљивом је и облик њеног појављивања у неком виду „колажне повеље“ – форме која ће се касније сретати код краља Милутина у још израженијем облику. Друге Милутинове повеље сличне форме срећу се у новијој литератури под именом „општа повеља“ и „сводна повеља“.²³ Карактерише их спој више повеља или делова повеља уобличених у једну. Повеља која је предмет нашег рада садржи више дарова, за које се претпоставља да су прилози неколико дародаваца. У том смислу ова се повеља разликује од класичних колажних повеља које су пре механички спој два или више делова. Проблем је разграничити који је дар кога приложника.

Повеља не садржи елементе датума па се не може прецизно датирати. Анализом података Мирјана Живојиновић утврђује да је морала настати после великих освајања која су браћа Милутин и Драгутин предузели током 1282–1284. године када је граница померена далеко на југ. По том истраживању повеља је настала крајем XIII века, највероватније око 1299. године.²⁴

¹⁹ *Chilandar II*, no. 6, 389; вид. претходну напомену.

²⁰ М. Живојиновић, *Да ли је сачувана повеља краља Драгутина Хиландару*, Зборник радова Византолошког института 32 (1993), 129–136.

²¹ М. Живојиновић, *Повеља краља Драгутина*, 135.

²² Љубомир Максимовић, *Севастии у средњовековној Србији*, ЗРВИ 32 (1993), 146–147.

²³ Владимир Мошин, *Повеље краља Милутина*, 74–85; *Споменици Македоније I*, 297–317.

²⁴ М. Живојиновић, *Повеља краља Драгутина*, 135.

Повеља садржи више дарова међусобно одвојених имунитетним формулама или другим одредбама. Први даривани посед састоји се од четири села: **ВЫТОУНЬ, ѡСЛЬНИЦЕ, МЪСКОВО И ЗЪВОРСКО**, са свим њиховим међама. Како су села касније нестала, или променила имена, а њихове међе дате оскудно, није могуће прецизно одредити где су се налазила. Због тога историчари нису сагласни у којој области их треба тражити. Мирјана Живојиновић сматра да ова села треба тражити у подручју Призрена с обзиром на то да се помињу с другим призренским метохијама.²⁵ Касније, наводи да су се налазила у области Хвосна, у подручју Пећке Бистрице.²⁶ Бавећи се Крушевском метохијом и хрисовуљом Стефана Уроша III Дечанског Синиша Мишић преузима податке Мирјане Живојиновић и села убицира у област Пећи.²⁷ Постоји покушај да се ова села пронађу у области Ивањице, али без ширег објашњења.²⁸

Због наведених чињеница, данас није могуће прецизно лоцирати ова села. Ипак, сматрамо да су се налазила у области Пећи. Разлога за то је више. На то нас упућује помен Пећког студенца, али и реке Белче у опису међа ових села.²⁹ Сам назив Пећког студенца упућује нас на Пећ, мада не мора да је пресудан. Овоме иде у прилог и река Беличица, која би могла бити река Белча из Милутинове повеље, а која се налази у рубном појасу Дренице и Метохијског, односно Пећког подгора.³⁰ Ова речица се улива у Кујавчу, а она у Источку Реку, која се улива у Бели Дрим. Беличица се налази северно од села Крушевске метохије, па села можемо лоцирати североисточно од Пећи. Постоји још један податак, који, истина, не смешта села у пећку област, али их лоцира ван призренског краја. Податак се налази у самој повељи, следи за описом међа поменутих села и гласи: „и винограда ѡу призрѣнѣ ѡу билоуши“.³¹ Да

²⁵ М. Живојиновић, *Повеља краља Драгутина*, 130.

²⁶ М. Живојиновић, *Историја Хиландара I*, 224.

²⁷ С. Мишић, *Хрисовуља краља Стефана Уроша III Хиландару о спору око међа Крушевске метохије*, Стари српски архив, књ. 3, Београд 2004, 14.

²⁸ Т. Živković – S. Bojanin – V. Petrović, *Selected Charters of Serbian Rulers*, 51.

²⁹ *Chilandar II*, 389, l. 14–15.

³⁰ Вид. топографску карту – Секција Косовска Митровица, Р = 1:100 000.

³¹ *Chilandar II*, no. 6, 389, l. 15. Цео овај део повеље гласи: „**ДАХЪ МАНАС-ТИРОУ ... СЕЛО ИМЕНКЪМЪ ВЫТОУНЬ И ѡСЛЬНИЦЕ И МЪСКОВО И ЗЪВОРСКО, А МЕГА ИМЪ: ѡУ ККВЪЦЪ, ПРѢКО ѡУ РОЖЬЦЕ, ѡУ ВРАТКВЪШТИЦОУ, КАКО РѢКА ВѢЛЪЧА ПОТЧЕ ѡУ ПЕЌСКИИ СТОУДЕНЬЦЪ. И Винограда ѡу призрѣнѣ ѡу билоуши...**“.

Позната је чињеница да се именом места у средњовековним повељама означавала његова околина. Сличан пример, када Милутин после села у Хвосну набраја села у призренском крају, имамо у тзв. „сводној повељи“ краља Милутина: „**А ѡу призрѣне села...**“ (*Chilandar II*, no. 8, l. 38; исто у no. 32, l. 39).

су се поменути села налазила у области Призрена било би сувишно то наглашавати и за виноград у Билуши, јер нам није познато да се на овим просторима налазило село истог имена.

Разлог због којег је Мирјана Живојиновић ова села првобитно сместила у подручје Призрена налазимо у чињеници да се остала села, која срећемо у повељи, налазе у области Призрена. Поред тога, у повељи су изричито поменуте „призренске метохије“, мада у контексту ослобађања од обавезе давања страже према Грцима, али су ту обавезу морали извршавати на Светој Гори.³²

Још један је разлог који је могао бити повод за лоцирање села у подручје Призрена. У повељи се прилаже и село Локвица, са међама које је имало од раније. Међе села дате су детаљно и у једном делу иду путем који пролази „по сред Зборског“.³³ Помен Зборског у међама села Локвице асоцира нас на даривано село Зборско. Међутим, село Локвица и више топонима из описа међа, познати су и данас и у њиховој околини нема села са именом Зборско. Не постоје ни имена која асоцирају на неко од остала три даривана села, нити топоними из описа њихових међа. Осим тога, међа атара једног села није могла ићи по средини другог, па сматрамо да ова могућност отпада.

Повељом је, осим ових села, Хиландар добио поменути виноград у Билуши, који му је раније припадао, али га је метохијски човек био отуђио; добио је и цркву Светог Димитрија у Призрену, која је, такође, раније већ била хиландарска, са свим што је та црква држала, село Локвицу са свим међама „**како си кѣтъ имѣла вѣтъ прѣжде**“ и планину *Често Каменије*, која је намењена за масларију.

Село Билуша и данас постоји под истим именом и налази се југозападно од Призрена. И село Локвица постоји данас, 7 km југоисточно од истог града.³⁴ Планина *Често Каменије* данас не постоји под тим именом, али се, на основу датих међа, као и на основу помена у једном акту цара Душана, може лоцирати. Ова планина налазила се јужно од Призрена и имала је заједничке међаше са селима Манастириц, Село и Речани.³⁵ И данас се у међама села

³² „и призрѣнске метохиѣ, како соу стрѣглы стражю удѣ грѣкъ ...“ *Chilandar II*, 389, l. 17–19.

³³ „и како поуѣтъ греде по срѣдѣ зборскога, на прѣсловъ, ...“ *Chilandar II*, 390, l. 49–50.

³⁴ М. Живојиновић, *Историја Хиландара I*, 222.

³⁵ *Chilandar II*, 390, l. 54–57; Александар Соловјев, *Два прилога проучавању Душанове државе*, Гласник Скопског научног друштва I, св. 1–2 (1926), 26, l. 12; о топонимима вид. Митар Пешикан, *Стара имена из доњег Подримља*,

Манастирца налази планина Маслар. Она својим именом чува успомену на хиландарску масларију.³⁶

Док се за ове поседе из околине Призрена каже да су раније били хиландарски, за прва четири села то се изричито не наводи, па је и питање правога приложника отворено. Села која Милутин поново прилаже Хиландару су раније већ била дата манастиру и највероватније су прилог његовог брата и претходника на престолу Србије, Драгутина. Разлог Милутиновог поновног прилагања треба тражити у приликама на терену. Ова села су највероватније отпала од манастира у току византијске контраофанзиве с пролећа 1283. године када је византијска војска продрла до Липљана и Призрена.³⁷ Милутин их не помиње као Драгутинове дарове у тежњи да престо остави својим синовима а не, по договору из Дежева, Драгутиновим.³⁸ У настојању да се заборави Драгутинов дар и тежњи да се избрише његово ктиторство и веза са династијом, избегава се и дежевски договор о наследству. Питање дародавца прва четири села остаје отворено, али верујемо, као и Мирјана Живојиновић, да је села Хиландару уступио краљ Милутин.³⁹

Иако не баш најјасније, повеља стилизацијом упућује на краља Милутина (**да хъ манастироу ке иже вь светѣи горѣ вь хиландары село ...**). То потврђује и чињеница да се за ова села не каже да су раније припадала Хиландару, за разлику од других прилога из повеље, што упућује на Милутина као дародавца. Даривањем ова четири села, Милутин је, можда, настојао да прикрије Драгутинов дар у области Призрена, а који је због настале ситуације (отуђење винограда у Билуши, померање границе, непотребност давања страже у Призрену и др.) требало обновити. Разлог због којег их Милутин касније не помиње је вероватно што су села припојена некој постојећој хиландарској метохији. Могли су то да буду дарови његовог оца Уроша I и деде Стефана Првовенчаног, што он у повељама радо истиче (**данага прародители и родители краљевства ми**).⁴⁰ Ти поседи налазили су се у Хвосну, па су се и

Ономатолошки прилози VII (1986), 22, 29, 31, 39. Уп. М. Живојиновић, *Повеља краља Драгутина*, 132–133.

³⁶ Вид. топографску карту – Секција Призрен, Р=1:100 000.

³⁷ О овоме вид. Византијски извори за историју народа Југославије, књ. VI, Београд 1986, 32–33 (Љ. Максимовић) и 164–165 (С. Ђирковић).

³⁸ М. Живојиновић, *Повеља краља Драгутина*, 135.

³⁹ М. Живојиновић, *Историја Хиландара I*, 224, Уп. С. Мишић, *Хрисовуља краља Стефана Уроша III Хиландару*, 14.

⁴⁰ *Chilandar II*, no. 32, 474, l. 28–31; *Споменици Македоније I*, 306, l. 24–25.

поменута села могла налазити у њиховој близини, тј. северније од Крушевске метохије, у правцу реке Беличице и Кујавче.⁴¹

Други прилози из повеље нису спорни и данас су познати, као одлуке и имунитети који су детаљно анализирани у раду М. Живојиновић, па се овде нећемо њима бавити.

РЕЗИМЕ

Повеља која је у српској дипломатици приписивана краљу Драгутину, као његов дар манастиру Хиландару, спорна је са више аспеката: споран је њен издавач, али и прилози у њој. Што се издавача тиче поуздано је утврђено да је то краљ Милутин, и да је повеља издата крајем XIII века, највероватније око 1299. године. И за већину прилога данас се сигурно може рећи где су се налазили и ко је њихов дародавац. Села су се налазила у области Призрена, а прави дародавац је, као што је и раније сматрано, био краљ Драгутин.

Међутим, постоји и спорни прилог. То су села *Битоун*, *Осл`нице*, *Мсково* и *З`бор`ско*. Данас села под овим именом не постоје, па није могуће поуздано утврдити где су се налазила. Претпоставке историчара иду од подручја Призрена, до области Хвосна, тј. подручје Пећке Би-стрице. Сматрамо да су се налазила у области Хвосна, на левој страни Белог Дрима, у правцу река Беличица и Кујавча, као и да је то дар краља Милутина. Овај прилог му је послужио да обнови „призренске метохије“ и да прикрије њиховог правог дародавца у настојању да наслеђе престола обезбеди својим синовима.

Цитирана литература

- Баришић 1971: Фрањо Баришић, „Хронолошки проблеми око годи-на Немањине смрти“, *Хиландарски зборник 2*, Београд: САНУ.
Даничић 1860: Теодосије Хиландарац, *Живот светога Саве*, изд. Ђ. Даничић, Београд.
Даничић 1865: Доментијан, *Живот светога Симеона и светога Саве*, изд. Ђ. Даничић, Београд.

⁴¹ У близини пута који из Призрена иде преко Суве Реке и Штимља према Приштини, а у близини места Црнољево, 20-ак км североисточно од Суве Реке и око 6 км северозападно од Штимља, налази се село Зборце, као и хидрони-ми Зборски поток и Зборска река. Међутим, у његовој околини нисмо могли да идентификујемо неки од топонима који се везују за поменута четири села, па остајемо у уверењу да их треба тражити на поменутом простору, између Хвосна и Кострца.

- Živković, Bojanin, Petrović 2000: Т. Živković – S. Bojanin – V. Petrović, *Selected Charters of Serbian Rulers (XII-XV century) Relating to the Territory of Kosovo and Metohia*, Part One, Athens: Centre for Studies of Byzantine Civilization.
- Живојиновић 1993: М. Живојиновић, „Да ли је сачувана повеља краља Драгутина Хиландару“, *Зборник радова Византолошког института* 32, Београд: Византолошки институт САНУ.
- Живојиновић 1998: М. Живојиновић, *Историја Хиландара I. Од оснивања манастира 1198. до 1335. године*, Београд: Просвета.
- Зарковић 2002: Бождар Зарковић, *Хотачка метохија. Први хиландарски посед у Србији*, Лепосавић / Косовска Митровица: Институт за српску културу, Филозофски факултет.
- Зарковић 2007: Б. Зарковић, „О јужним границама Србије у време владавине Стефана Немање“, *Баштина*, св. 23, Приштина – Лепосавић, Институт за српску културу.
- Korablev 1915: Actes d’Athos V, *Actes de Chilandar, deuxième partie. Actes slaves*, publiés par V. Korablev, Византијски временник XIX, С. Петербург.
- Максимовић 1993: Љ. Максимовић, „Севасти у средњовековној Србији“, *Зборник радова Византолошког института* 32, Београд: Византолошки институт САНУ.
- Л. Мирковић 1938: Доментијан, *Живот светог Саве и светог Симеона*, Београд.
- Мирковић – Богдановић 1984: Теодосије, *Житије светог Саве*, прев. Л. Мирковић, превод редиговао Д. Богдановић, Београд 1984: СКЗ.
- Мишић 2004: С. Мишић, „Хрисовуља краља Стефана Уроша III Хиландару о спору око међа Крушевске метохије“, *Стари српски архив*, књ. 3, Београд: Филозофски факултет; Бања Лука: Филозофски факултет, Историјски институт; Српско Сарајево: Филозофски факултет; Ваљево: Међуопштински архив; Чачак: Историјски архив.
- Мошин 1971: В. Мошин, „Повеље краља Милутина – дипломатичка анализа“, *Историјски часопис XVIII*, Београд: Историјски институт САНУ.
- Новаковић 1912: С. Новаковић, *Законски споменици српских држава средњег века*, Београд: СКА.
- Petit 1911: Actes de l’Athos V, *Actes de Chilandar, première partie. Actes grecs*, publiés par L. Petit, Византијски временник XVII, С. Петербург.

- Пешикан 1986: М. Пешикан, „Стара имена из доњег Подримља“, *Ономатолошки прилози VII*, Београд: Институт за језик САНУ.
- Првовенчани 1939: В. Ћоровић, „Житије Симеона Немање од Стефана Првовенчаног“, *Светосавски зборник*, књ. II, Београд: СКА.
- Соловјев 1925: А. Соловјев, „Хиландарска повеља великог жупана Стефана (Првовенчаног) из године 1200–1202“, *Прилози за књижевност, језик, историју и фолклор 5*, Београд.
- Соловјев 1926: А. Соловјев, „Два прилога проучавању Душанове државе“, *Гласник Скопског научног друштва I*, св. 1–2, Скопље: Скопско научно друштво.
- Споменици за средновековната и поновата историја на македонскиот народ*, књ. I, Скопје 1975.
- Стојановић 1890: Љ. Стојановић, „Светогорска акта, биографије и похвале, летописи и родослови. Типици. Служба Светог Саве. Поменици, апокрифи и др. записи“, у: *Споменик Српске краљевске академије III*, Београд: СКА.
- Трифунковић, Бјелогрић, Брајовић 1986: Ђ. Трифунковић, В. Бјелогрић, И. Брајовић, „Хиландарска оснивачка повеља Светога Симеона и Светога Саве“, *Осам векова Студенице*, Београд: САНУ.
- Ћирковић 1974: С. Ћирковић, „Студеничка повеља и студеничко властелинство“, *Зборник Филозофског факултета*, бр. 12–1, Београд: Филозофски факултет.
- Ћирковић 1991: С. Ћирковић, „Биографија краља Милутина у Улијарској повељи“, *Архиепископ Данило II и његово доба*, Београд: САНУ.
- Ћирковић, Максимовић 1986, *Византијски извори за историју народа Југославије*, књ. VI, Београд: Византолошки институт САНУ.
- Ћоровић 1939: Владимир Ћоровић, *Житије Симеона Немање од Стефана Првовенчаног*, Светосавски зборник, књ. II, Београд: СКА.

SUMMARY

The Chart, which is in the Serbian diplomatics attributed to the king Dragutin, as his contribution to the monastery of Hilandar is disputed from many aspects: her publisher and contributions in it.

As regards publishers, it is surely determined that it is the king Milutin, and the Chart was published at the end of the 13th century – the most probably

around 1299. It can be said for the majority of contributions where they were situated and who was their benefactor. The villages were situated in the area of Prizren, and a real benefactor was the king Dragutin, as it was thought beforehand.

Nevertheless, there is a disputed contribution. These are villages Bitoun', Oslnice', M'skovo and Z'bor'sko. Today there are no villages under this name so that it is not possible to determine where they were situated. Suppositions of historians go from the area of Prizren up to the one of Hvosno, that is, the area of Pećka Bistrica. We consider they were in the area of Hvosno at the left bank of the river Beli Drim in the direction of the rivers Beličica and Kujavča, as it was the contribution of the king Milutin as well. This contribution served him for the renewal of „Prizrenska Metohia“ and hiding of their real benefactor in his endeavour to provide his sons with the throne heritage.